

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meșină
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cho.
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889

ISSN-L 2734 -6889

Ion I.C. BRĂȚIANU (II)

Angela FAINAⁱ

Perioada de neutralitate în primul Război Mondial. Tratatul și negocierile cu Antanta

Declanșarea Primului Război Mondial a impus scoaterea reformelor de pe ordinea de zi. Trebuie amintit contextul în care țara noastră a trebuit să se poziționeze în acest conflict. România avea la acel moment un tratat militar cu Tripla Alianță, încheiat încă din 1883 de Carol I și de tatăl actualului prim-ministru. Tratatul fusese ținut secret, căci un pact cu Germania și Austro-Ungaria era extrem de nepopular în rândul opiniei publice. Totuși, acesta a adus un avantaj țării noastre, prin scoaterea din izolarea diplomatică în care se afla la acel moment și protecția în fața amenințărilor Rusiei țariste. Însă, în noul context internațional, fruntașul liberal considera tratatul inoperabil. La mijlocul lunii iulie 1914, împăratul austriac Franz Joseph și împăratul german Wilhelm al II-lea, îi cer imperios lui Carol I să ia poziție față de conflictul ce se declanșase în Europa. La consultările din țară, regele se pronunța vehement pentru respectarea tratatului, în timp ce majoritatea politicianilor români declarau că nu se poate intra într-un război de partea austrieșilor, noi fiind interesați de obținerea Transilvaniei și alipirea ei la România, cu gândul la reunirea tuturor fraților români într-o aceeași țară. În cele din urmă, la Sinaia, a fost convocat un Consiliu de Coroană în ziua de 21 iulie 1914. Carol I și Petre P. Carp susțineau alierea cu Austro-Ungaria și Germania, în timp ce majoritatea s-a pronunțat ca România să adopte o poziție oficială de neutralitate în acest conflict. În comunicatul oficial se preciza că atitudinea de neutralitate a României se motiva prin faptul că nu a fost prevenită de aliatul său de izbucnirea războiului, așa cum era prevăzut în tratat, iar Austro-Ungaria nu a fost atacată, ci ea a atacat prima dată, ceea ce n-a fost prevăzut în contract.

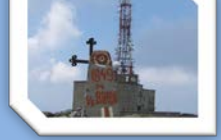
Tratatul de Alianță cu Antanta, din 4 august 1916

Ionel Brătianu

Pe 27 septembrie 1914, regele Carol I s-a stins din viață, ceea ce a însemnat pentru România libertatea de a merge la război împotriva Austro-Ungariei. Așadar, în noul context, primul ministru a devenit figura centrală a vieții politice, deciziile sale influențând destinul istoric al României. Pentru acest lucru își va atrage renumele de „rege neîncoronat”. În perioada 1914 - 1916, cele două blocuri politico-militare, Antanta și Puterile Centrale, au încercat să atragă România de partea lor, mizând atât pe poziția ei geostrategică, cât și pe importante resurse de petrol și cereale. În această privință, curentul filo-antantist a fost cel care s-a impus, prin vocea autoritară a primului ministru Ion I.C. Brătianu.

Există și un curent filogerman, reprezentat de Petre P. Carp, Titu Maiorescu și Alexandru Marghiloman, însă influența pe care fruntașul liberal o avea asupra noului rege, Ferdinand I, se va dovedi decisivă. În perioada neutralității, întreaga

coordonare a politicii externe românești este preluată de primul ministru, care lucrează cu mare precauție, orientându-se spre încheierea unor acorduri diplomatice care să constituie garanții pentru statul român. Brătianu a purtat discuții cu miniștrii Antantei la București: Conte de Saint Aulaire (Franța), Sir George Barclay (Marea Britanie), Stanislav Poklewsky (Rusia), Baronul Carlo Fasciotti (Italia), etc.

Un deosebit succes diplomatic îl constituie „Acordul Sazonov-Diamandi” dintre România și Rusia încheiat pe 18 septembrie 1914 la Petrograd. Prin acest acord, Rusia se angaja să garanteze și să apere integritatea teritorială a României și să recunoască drepturile acesteia asupra teritoriilor din Austro-Ungaria locuite de români, în schimbul „neutralității binevoitoare” a țării noastre.

Tot în această perioadă, guvernul Brătianu a semnat un acord cu Italia prin care s-a convenit ca cele două țări să se informeze reciproc în legătură cu orice schimbări preconizate în politica lor și să nu renunțe la neutralitate fără consultări prealabile.

Opinia publică sprijinea prin manifestații noua orientare a țării, astfel că primul ministru va trece la dotarea armatei. Pe 31 martie 1916, acesta va contracta de la Banca Angliei un împrumut de 40 de milioane de lire sterline, bani ce erau destinați cumpărării de armament și muniție. Ion I.C. Brătianu a dat dovadă de multă fermitate și abilitate politico-diplomatică, stăruind pentru încheierea unor convenții politico-militare, care să stipuleze în mod clar și concis, condițiile în care România va intra în război și obiectivele urmărite de ea.

Ion I.C. Brătianu este politicianul care și-a asumat pregătirea militară și diplomatică a României în Primul Război Mondial

În intervalul neutralității României (de la începutul anului 1914, până la finele lui 1916), Ion I.C. Brătianu a fost nu doar Președinte al Consiliului de Miniștri, ci și titular al portofoliilor de ministru de Război și ministru ad-interim la Afacerile Străine. Ion I.C. Brătianu susținea declararea războiului față de Austro-Ungaria, chiar cu prețul unei înfrângerii.

„În viața națiunilor sunt afirmări de drepturi cari cântăresc mai mult decât izbânzi trecătoare... De aceea, chiar dacă ar fi să rămânem bătuți, prin faptul că patru din cele mai mari puteri au recunoscut temeinicia revendicărilor noastre naționale și au sfințit printr-un act solemn hotărârile etnice ale românilor de peste Carpați, cauza românismului va face un pas înainte.”

Dificultățile Antantei pe frontul din Apus, în iulie 1916, au determinat pe generalul rus M.V. Alexeev, șeful Marelui Stat Major și generalul Joffre Josef, comandantul armatei franceze, să ceară României intrarea în război „acum ori niciodată”. Sub această presiune sunt semnate documentele colaborării.

După îndelungi tratative, pe 4 august 1916, s-a semnat Tratatul de alianță și o convenție militară între România și Antanta (Marea Britanie, Franța, Rusia și Italia). Tratatul politic prevedea ca puterile Antantei să garanteze integritatea teritorială a României (art. 1), țările Antantei recunoscând legitimitatea și dreptul nostru de a uni vechile provincii românești Transilvania și Bucovina cotate de monarhia Austro-Ungară (art. 3), relevând extraordinara abilitate și dibăcie politică a premierului Ionel Brătianu. În baza tratatului de alianță și al convenției militare, aliații ne promiteau trimiterea zilnică a 300 de tone de armament și muniții, armata rusă urma să participe la apărarea Dobrogei în eventualitatea unui atac bulgar, iar trupele Antantei de la Salonic trebuiau să angajeze o mare ofensivă, care să rețină o parte a trupelor austro-ungare. În ziua de 14 august 1916, la Palatul Cotroceni din București, are loc Consiliul de Coroană, care trebuia să decidă soarta României, în care Ion I.C. Brătianu a precizat: *„Azi problema este: sau să renunțăm la orice am putea obține prin victoria Antantei, sau să intrăm în război. Eu m-am angajat desăvârșit.”*

Cei care au luat cuvântul la Consiliul de Coroană au susținut intrarea României în război, excepție făcând P.P. Carp și Titu Maiorescu. Primul a declarat: „sunt contra politicii pe care o inaugurează în momentul de față Majestatea Sa” și l-a acuzat pe regele Ferdinand că, alegând să meargă alături de Rusia, lovea în interesele României, punând în pericol continuitatea dinastiei. I-a înfățișat chiar perspectiva pierderii tronului: „stabilirea hegemoniei rusești în Orient nu poate face o altfel de politică în România aservită tolerându-i pe tron un Hohenzollern ereditar și îi va conveni mai bine o altă dinastie electivă. Știu eu? Dinastia Brătianu, Sturdza, Ghica, Carp!”

Știind că răspunderea o avea președintele Consiliului de Miniștri, Carp i-a adresat următoarele cuvinte: „Atât de convins sunt de cele ce spun, că dau tot ce pot avea mai scump, trei fii, închid jurnalul

(ziarul "Moldova" pe care-l edita), iar domniei tale, domnule Brătianu, vă doresc să fiți învinși pentru că victoria voastră ar fi ruina și nimicirea țării".

La asemenea afirmații, Carp a primit replicile celor vizați. Potrivit lui Take Ionescu, regele Ferdinand a spus: "Dinastia nu e germană, ci română. Românii nu au adus pe unchiul meu ca să facă o dinastie germană, ci una românească". La rândul său, Ion I.C. Brătianu a intervenit, observând că vorbele lui Carp uimesc pe toți și i-a spus că dacă, într-adevăr, așa este inima lui, mai bine să și-i retragă și pe cei trei fii din armată".

În finalul ședinței, a luat cuvântul Ion I.C. Brătianu, care a făcut o amplă pledoarie pentru intrarea României în război alături de Antanta, cu trimiteri la istorie: „Cauza românismului a făcut un pas gigantic, din moment ce patru mari puteri au recunoscut dreptul nostru la unitatea națională. Mihai Viteazul este eroul legendar fiindcă a trecut în Transilvania. Așa va fi și cu regele Ferdinand”.

Ion I.C. Brătianu

Așadar, cel care se angaja și își asuma răspunderea intrării României în război, era Ion I.C. Brătianu. Ca urmare, este incorect să se afirme că acest act s-a datorat doar curajului și determinării regelui Ferdinand, care, în final, s-a pronunțat pentru intrarea în război de partea Antantei, ținând însă să precizeze că pentru a lua o asemenea hotărâre, a trebuit să se învingă pe sine, făcând aluzie la faptul că intra în război împotriva țării în care s-a născut. Totodată, a menționat că este călăuzit

numai și numai de interesele superioare ale României.

Conform istoricului Ioan Scurtu, premierul Ionel Brătianu a luat decizia de a intra în războiul care în final a dus la unitatea națională.

Intrarea României în război de partea Antantei. Războiul sfânt pentru Întregirea Neamului

În anii în care România a participat la Primul Război Mondial, Ion I.C. Brătianu a deținut funcția de Președinte al Consiliului de Miniștri și pe cea de ministru al Afacerilor Străine. A fost o perioadă de covârșitoare răspundere pentru Ion I.C. Brătianu care și-a asumat pregătirea militară și diplomatică a României în marea conflagrație în care intrase țara, pentru a se reîntregi cu provinciile sale istorice aflate sub dominație străină.

Sufletul României nu se poate manifesta decât în unitatea națională.

— Ion Brătianu

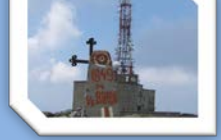
citatepedia.ro

La 15 /28 august 1916, România a intrat în război împotriva Austro-Ungariei. Din solidaritate cu Austria, Germania declară război României, urmată de Bulgaria și Turcia (19 august/1 septembrie).

Ionel Brătianu declara: „România, mânată de dorința de a contribui la grăbirea sfârșitului conflictului și sub imperiul necesității de a salvagarda interesele sale de rasă, se vede silită de a intra în linie alături de cei care îi pot asigura realizarea unității sale naționale. Pentru aceste motive, ea se consideră, începând din acest moment, în stare de război cu Austro-Ungaria”.

„Noi nu am intrat în război ca niște solicitanți nepoștiți. Noi am intrat în război ca niște aliați doriți și ceruți”- afirma premierul român Brătianu în primul Parlament al României Mari, în ședința din 16 -17 septembrie 1919.

A doua zi după declarația de război, ostașii români au trecut Carpații pentru eliberarea Transilvaniei. Entuziasmul preluării controlului principalelor trecători din Carpați și eliberarea unor orașe precum Petroșani, Brașov, a fost stopat de pierderea bătăliei de la Turtucaia, pe frontul de sud.

Deși a luptat cu eroism și spirit de sacrificiu, Armata Română a fost nevoită să se retragă pas cu pas, copleșită de numărul și tehnica modernă a inamicului. Totodată, Antanta nu și-a îndeplinit promisiunea de a trimite trupe rusești, care să lupte alături de români și nu a început ofensiva în zona Salonic, care ar

fi ținut ocupată Bulgaria. Acest fapt l-a întristat foarte mult pe Ionel Brătianu. În aceste condiții, așa cum spunea și sloganul partidului, *"prin noi înșine"*, lupta prin propriile forțe rămânea singura salvare pentru ostașii români. Deplin convins de justetea cauzei românești, Brătianu a acționat pentru mobilizarea tuturor forțelor armate. Însă, situația nu a decurs prielnic pentru armata română, soldații fiind nevoiți să se retragă pas cu pas. Armata Puterilor Centrale, condusă de generalul von Mackensen, a acționat pe mai multe direcții: a spart frontul de pe Valea Jiului, în paralel înaintând pe Olt, iar în sud a ocupat Dobrogea și a trecut Dunărea pe la Zimnicea. Astfel, trupele inamice se apropiau amenințător de Capitală.

4

Ionel Brătianu și generalul francez Henri Berthelot în vizită la I.A.R. Brașov

Refugiul la Iași. Campaniile din vara anului 1917

În aceste condiții, familia regală și guvernul au fost nevoiți să se retragă la Iași pe 12, respectiv 20 noiembrie 1916. Moldova a devenit un adevărat "pământ al fâgăduinței". De asemenea, trupele române s-au retras pe aliniamentul Râmnicu Sărat - Viziru, între Carpați și Dunăre. La 23 noiembrie 1916, generalul von Mackensen a intrat în fruntea trupelor sale în București.

A urmat o perioadă deosebit de grea pentru poporul român, care a trebuit să suporte refugiul, jaful ocupantului, epidemia de tifos, penuria de alimente, pierderile umane, etc. Pe 11 decembrie 1916, se formează la Iași un guvern de uniune națională condus tot de fruntașul liberal. Anul următor se trece imediat la reorganizarea comandamentului, Armata Română fiind înzestrată cu echipament modern, cumpărat de la aliați. Comanda Marelui Stat Major a revenit generalului Constantin Prezan, care a fost ajutat de generalul francez, Henri Mathias Berthelot care a crezut cu tot sufletul în cauza românească, apărând-o și susținând-o sincer, din toată inima. La sporirea capacității de luptă, o contribuție importantă a avut-o misiunea militară franceză condusă de generalul Henri Berthelot. Generalul francez a fost sfetnicul regelui în cele mai dificile momente ale acestor ani, când România era pe cale să se prăbușească în mâinile dușmanului. El a avut o contribuție imensă la reorganizarea armatei, la ridicarea moralului acesteia, sugerând opțiuni și sfaturi pentru planurile de strategie ale armatei și insistând ca un mare număr de ofițeri francezi să vină să instruiască ostașii români pentru a mânui noile echipamente militare.

În același timp, guvernul a dat dispoziție ca întreg tezaurul românesc să fie transportat la Moscova. De asemenea, pentru a reface moralul soldaților, autoritățile au considerat de cuviință că era timpul ca statul român să treacă la îndeplinirea promisiunilor făcute, înainte de terminarea operațiunilor. În aceste condiții, pe 19 iunie 1917 se promulgă proiectul de revizuire a Constituției, care consacră, printre altele, adoptarea reformei agrare prin exproprierea mării proprietăți și introducerea votului universal.

După alcătuirea foarte minuțioasă a unui plan de campanie, operațiunile militare s-au reluat în iulie 1917, când trupele austro-ungare și germane vizau atacarea Moldovei de la sud, la nord. Luptând cu eroism, ostașii români au reușit să respingă în bloc atacurile inamicilor. Generalul Berthelot a fost inițiatorul ideii de rezistență din „triumphiul morții” și martorul vitejiei ostașilor români. La Mărăști (11 - 19 iulie), Mărășești (24 iulie - 6 august) și Oituz (26 iulie - 9 august), faptele de arme au reliefat spiritul de jertfă al românilor și speranța în refacerea unității naționale. "PE AICI NU SE TRECE !" era deviza ce ardea pe buzele tuturor ostașilor și ofițerilor, care luptau cot la cot cu soldații, pentru a ne întări rândurile. Armata Română, condusă de către generalul Alexandru Averescu, generalul Eremia Grigorescu, etc. a dat dovadă de eroism și putere de sacrificiu.

Astfel, în august 1917 „vitejia dreaptă”, după lozinca vechilor noastre steaguri, biruise și oprise invazia dușmanilor.

În octombrie 1917, bolșevicii au preluat puterea în Rusia și au anunțat dorința de a încheia armistițiul. În aceste condiții, România rămânea izolată pe frontul din est, înconjurată de trupele inamice, fără sprijinul aliat al rușilor, astfel că avantajul oferit de victoriile din vara aceluiași an, nu a mai putut fi fructificat. Rămasă pe 1/3 din teritoriul ei România a fost obligată să semneze un armistițiu în condiții foarte grele, dar care a permis supraviețuirea statului român și slavarea ființei naționale. La începutul anului 1918, presiunile Austro-Ungariei asupra României s-au amplificat, cerându-se înlăturarea dinastiei și încheierea grabnică a armistițiului. Primul ministru nu s-a arătat dispus să încheie o pace rușinoasă, astfel că depune mandatul guvernului pe 26 ianuarie 1918. Semnarea a fost mereu amânată, tergiversată de politicieni și rege. Sub presiune imensă, armistițiul a fost semnat la 24 aprilie 1918 de Alex. Marghiloman, dar nu a fost nici semnată și nici recunoscută de regele Ferdinand.

ⁱ Montréal, Canada, 29 aprilie 2021

Surse :

S. Neagoe, Oameni politici români

Ioan Scurtu, Ion I. C. Brătianu, Editura Museion, București, 1992

Nicolae Iorga, O viață de om. Așa cum a fost, București, Editura Minerva, 1972

Nicolae Iorga, Istoria Românilor, vol. X

Ion Mamina, Ioan Scurtu, Guverne și guvernanți. 1916-1938, București, 1996

www.historia.ro; ro.wikipedia.org; adevarul.ro

imagini luate de pe: enciclopediaromaniei.ro; voceanationala.ro; historia.ro; citatepedia.ro